

کرونا در بی‌ثباتی

موج می‌زند

براساس آماری که روز گذشته مرکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت بهداشت و درمان منتشر کرد، ۱۰هزار و ۶۸۷ نفر به ویروس کرونا مبتلا شدند و ۱۷۱ نفر به دلیل ابتلا به ویروس کرونا جان خود را از دست دادند. در این میان ۱۳شهر نیز در وضعیت قرمز قرار گرفته است؛ ۱۳ شهری که عمدتاً در استان‌های جنوبی و شرق کشور قرار دارند، شهرهایی که واریانت‌های آفریقایی و هندی در آنجا شناسایی شده‌است. چند ماه پیش نیز در دی و آذر، کشور درگیر پیک سوم شیوع ویروس کرونا بود و آن زمان هم واریانت انگلیسی در شهرهای جنوبی شناسایی شده بود و شهرهای جنوبی کشور در وضعیت قرمز قرار داشتند؛ اتفاقی که می‌تواند با موج پنجم کرونا در کشور روی دهد، چراکه ویروس در حال تلاش برای زنده ماندن است و ما هم در تلاشیم زنجیره انتقال را پاره کنیم و در این نبرد تنگاتنگ، اگر کوتاهی انجام شود، یک طرف این جنگ تن به تن پیروز می‌شود. بنابراین همه چیز به رفتار ما بستگی دارد؛ به این‌که در تجمعات شرکت نکنیم و فاصله اجتماعی را رعایت کنیم وگرنه موج پنجم ویروس کرونا می‌تواند اتفاق بیفتد.

اتفاقات ریز و درشت زیادی در مدت زمان ۱۶ماهه شیوع ویروس کرونا در کشور افتاده است و ما هر ماه، نسبت به قبل، با تجربه‌تر شدیم؛ حالا ویروس کرونا را می‌شناسیم و تا حدودی می‌دانیم چطور باید بـا آن مبارزه کنیم. واکسیناسیون در کشور شروع شده و درست‌است که روند واکسیناسیون کند انجام می‌شود و حدود ۳درصد از جمعیت کشور واکسن دریافت کرده‌اند اما ما در حال عبور از موج چهارم ویروس کرونا در کشور هستیم. اما لازم به یادآوری است مدیریت موج چهارم ویروس کرونا در کشور بر راهکار تمرکز بر مداخلات پزشکی در درمان سربایی امکان‌پذیر شد؛ اتفاقی که در کشورهای پرجمعیت اروپا مانند ایتالیا و فرانسه هم وجود داشت و ما از تجربیات آنها استفاده کردیم. طبیعتاً اگر این تجربه را به کار نمی‌بستیم، مانند آنچه در موج سوم اتفاق افتاد، در مدت زمان طولانی می‌توانستیم موج چهارم ویروس کرونا رادر کشور کنترل کنیم.

با وجود این، درست است که موج چهارم ویروس کرونا تا حدودی کنترل شده است اما وقوع موج پنجم ویروس کرونا هم دور از انتظار نیست، چرا که هر بار تصمیمات عجیبی بعد از کنترل ویروس کرونا گرفته می‌شود که بازگشایی تالارهای پذیرایی یکی از تازه‌ترین این تصمیمات است. به نظر می‌رسد مجوز بازگشایی تالارهای پذیرایی با اجرایی کردن تمهیدات مشخص در شهرهایی با وضعیت و رنگ‌بندی قرمز و نارنجی، تصمیم درستی نیست. در واقع تصمیمات ستاد ملی مبارزه با کرونا، اسیر رنگ‌بندی‌هایی شده است که تنها شرایط تعداد افراد بستری در بیمارستان‌ها را نشان می‌دهد، در حالی که وضعیت شیوع ویروس کرونا در آن شهر قرمز یا نارنجی برای تصمیم‌گیری‌ها، اهمیت بیشتری دارد؛ به خاطر همین است که بسیاری از کشورها تا موج سوم پیش رفتند اما ایران، موج چهارم را هم تجربه کرد و احتمال تجربه موج پنجم هم وجود دارد. تجربه موج‌های متنوع در کشور، نه به خاطر بی‌تجربگی بلکه به خاطر بی‌توجهی به وضعیت ویروس کرونا در کشور است. موج‌های شیوع ویروس کرونا در کشور که شایع می‌شود، مردم پروتکل‌های بهداشتی را رعایت و مدیران محدودیت اجرا می‌کنند و بعد از گذر از موج و ثابت ماندن آمار ابتلا و مرگ و میر ناشی از بیماری، رعایت پروتکل‌ها را یاد می‌رود و مدیران تصمیمات دیگری می‌گیرند؛ انسگر فراموش می‌کنند برای مدیریت کرونا باید ثابت قدم بود. تا وقتی این تفکر میان مدیران و نیز مردم وجود دارد، باید احتمال وقوع موج‌های پنجم و حتی ششم را هم بدهیم. در واقع حتی اگر ۶تا ۷۰درصد مردم در برابر ویروس کرونا واکسینه شوند و ایمنی جمعی تا حدودی به وجود بیاید، باز هم احتمال شیوع واریانت‌های جدیدی از ویروس است در برابر واکسن مقاوم باشند، ممکن است. بنابراین این رفتار دولتمردان و مردم است که می‌تواند به بهترین شکل ممکن، ویروس کرونا را مدیریت کند.

عکس: مجید آزاد جام جم

شیوع کرونا علت افزایش ابتلا به سرخک

محسن زهرایی، رئیس اداره بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن وزارت بهداشت گفت: «شیوع بیماری کرونا، گسترش شیوع سرخک در مرزها، افزایش بار کاری کارکنان بهداشتی و تبلیغات ضدواکسن سبب شده در سال جاری ۲۴ مورد ابتلا به سرخک گزارش شود.» به گفته وی بیشتر ابتلاها مربوط به سیستان وبلوچستان است، اما مواردی از بیماری در هرمزگان، خراسان رضوی و تهران مشاهده شده است. /ایسنا

سیاست‌هایی که ایران رایپرتر کرد

بررسی عملکرد ۸سال اخیر دولت در حوزه جمعیت و فرزندآوری

میثم اسماعیلی

جامعه

اگر بررسی عملکرد دولت یازدهم و دوازدهم در حوزه‌هایی همچون آسیب‌های اجتماعی، نظام بهداشت و درمان و حتی محیط زیست نشان از یک کارایی حداقلی داشته باشد این عملکرد در حوزه جمعیت طی هشت سال گذشته ن‌تنها آورده‌ای نداشته که حکایت از تخریب و یک بازگشت به عقب تاسف‌بار است. این ساده‌شده آن مساله‌ای است که قرار است جزئی‌تر در این گزارش به آن پرداخته شود. کارشناسان این حوزه باور دارند ابلاغ و اجرای سیاست‌های ضدجمعیتی در دولت تدبیر و امید آن قدر آشکار و عیان است که برای توصیف عملکرد این دولت نمی‌توان حتی از واژه «غفلت» استفاده کرد. مصداق‌ها آن قدر زیاد است که حتی از حوصله این گزارش هم فراتر می‌رود، از عدم اجرای سیاست‌های کلی جمعیت و دستکاری آماری نرخ رشد جمعیت کشور گرفته تا مشروط‌کردن یارانه مولید جدید و ایجاد محدودیت سنی برای دریافت وام ازدواج همه از جمله تصمیمات ضدجمعیتی دولتی است که با شعار تدبیر و امید از سال ۹۲تا به امروز بر مسند کار است. این در حالی است که هشتاد درباره بحران جمعیت یکی از پرترکزترین هشتادها در ۱۰سال گذشته در کلام رهبر معظم انقلاب است و دولت حسن روحانی ن‌تنها اعتنایی به این هشتادها نداشته که نشان داده درست برخلاف همه آن هشتادها عمل کرده‌است.

نگاهی به اهم تصمیمات دولت در هشت سال گذشته در حوزه جمعیت بدون در نظر گرفتن موارد مهم و کلی است، به این مفهوم که مهم‌ترین دلیل در تشویق به فرزندآوری وضعیت اقتصادی است در حالی که شرایط اقتصادی در دو دولت مورد اشاره آن قدر ناپسaman بوده که حتی جزو مسائل مورد اشاره در گزارش قرار نمی‌گیرد یا در مورد دیگر باید به مسکوت ماندن قانون تسهیل ازدواج در دولت اشاره کرد که هیچ اقدامی در اجرای آن صورت نگرفت و به نوعی محاط بر همه تصمیمات گرفته شده دولت تدبیر در حوزه جمعیتی قرار گرفته است.

عدم اجرای

سیاست‌های کلی جمعیت

با عنایت به اهمیت مقوله جمعیت در اقتدار ملی و با توجه به پویندگی، بالندگی و جوانی جمعیت کنونی کشور به‌عنوان یک فرصت و امتیاز و در جهت جبران کاهش نرخ رشد جمعیت و نرخ باروری در سال‌های گذشته، سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغ می‌گردد.» این بخش آغازین متن ابلاغیه رهبر انقلاب به رؤسای قوای سه‌گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام در اردیبهشت ۹۳ است. قرار بوده این سیاست‌ها به‌عنوان اسناد بالادستی هر طرح مرتبط با خانواده قرار گیرد و دولت این سیاست‌ها را همچون تسهیل ازدواج و رفع موانع فرزندآوری تبدیل به برنامه کند اما در هشت سال ریاست‌جمهوری حسن روحانی در عمل به اجرای سیاست‌های کلی جمعیت هیچ اتفاق نیفتاد. در اجرای این سیاست‌ها نه راهکاری برای کاهش سن ازدواج و جلوگیری از وقوع طلاق‌های زودرس ارائه شد و نه خبری از مشوق‌های احتمالی فرزندآوری بود.

صالح قاسمی، کارشناس تحولات جمعیت ایران در این زمینه به جام‌جم می‌گوید: «نه‌تنها سیاست‌های کلی جمعیت اجرا نشده که گاه کاملاً خلاف سیاست‌های جمعیتی نظام، در طرح‌هایی مانند اعطای یارانه بنزین به‌طور رسمی یارانه خانواده‌های سه‌فرزندی کاهش یافت!»

دستکاری آماری

نرخ رشد جمعیت کشور

همان سال‌های ابتدایی روی کار آمدن دولت روحانی تحولاتی در تنها مؤسسه مطالعات تخصصی جمعیتی کشور هم رخ داد. قاسم صالحی می‌گوید: «این مؤسسه که تا سال ۹۲ دکتر محمودی ریاست آن را به‌عهده داشته است ناگهان با استقرار دولت تدبیر و امید یکی از دارندگان جایزه جهانی کنترل جمعیت را به ریاست این مؤسسه منصوب می‌کند.» تعجب از این تغییر وقتی تعبیر می‌شود که ماجرای دستکاری آماری با هدف به انحراف کشاندن سیاست‌گذاری‌های جمعیتی آشکار می‌شود. همراه سال ۹۸ سعید نمکی، وزیر بهداشت و درمان در نامه‌ای به رهبر معظم انقلاب اذعان می‌کند: «مستحضرید مهم‌ترین مؤلفه ارزشیابی

هشدار وزارت بهداشت درباره شیوع ویروس جهش یافته

سیماسادات لاری، سخنگوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با اشاره به روند کاهشی موارد بستری بیماران کووید-۱۹ در کشور گفت: «وضعیت بیماری همچنان ناپایدار است و در برخی شهرهایی که در وضعیت قرمز قرار دارند، سویه‌های کرونای هندی و آفریقای جنوبی در حال انتشار است.» وی افزود: «در هفته اول خرداد شاهد کاهش ۱۸ درصدی در موارد بستری به علت کرونا، کاهش ۲۲ درصدی در تعداد موارد مرگ و میر و کاهش ۱۲/۴ درصدی در تعداد مراجعات سرپایی نسبت به هفته قبل تر بودیم.» /جام جم دیلی

مسرت‌بخش باشد اما به‌نظر می‌رسید این محرومیت‌ها هنوز پابرجاست. به‌عنوان مثال خبرگزاری تسنیم گزارش داده بیمارستان‌های تامین اجتماعی از ارائه خدمات زایمان سزارین برای فرزند چهارم بانوان خودداری می‌کنند؛ این در حالی است که طبق طرح افزایش جمعیت که در سال ۹۳ کلیات آن در مجلس شورای اسلامی تصویب شده، بنا بود برای خانواده‌های دارای چهار فرزند و بیشتر طرح‌های تشویقی مانند دریافت وام خرید مسکن یا دریافت یک قطعه زمین مسکونی دیده شود که کلاً نادیده گرفته شد.

مشروط کردن یارانه مولید جدید

ویژگی عملکرد دولت در حوزه جمعیت این است که هیچ کدام از سیاست‌های ضدجمعیتی را به‌طور پنهانی عملی نکرده‌است به این مفهوم که اجرای این سیاست‌ها آشکارتر از آن است که نیاز به رمزگشایی داشته باشد. نمونه دیگر این سیاست‌ها مربوط به مشروط کردن یارانه مولید جدید است. خردادماه سال گذشته هیات‌وزیران آیین‌نامه اجرایی بند (الف) تبصره (۱۴) قانون بودجه را تصویب کرد که براساس آن مولید جدید صرفاً با تایید وزارت تعاون و در صورت وجود منابع به‌تشخیص سازمان هدفمندی یارانه‌ها مشمول دریافت یارانه خواهند بودا پرداخت یارانه نقدی به فرزندان متولدشده خانوارهای یارانه‌بگیر در حالی مشروط به تایید وزارت کار و وجود منابع شده بود که پیش از این با تولد فرزند، یارانه نقدی بدون هیچ شرطی برای عضو جدید این خانوارها واریز می‌شد. سؤال این بوده که مگر تعدادمولید پیرامون این موضوع نوشت از زبان کارشناسان حتی راهکارهایی برای توجیحات دولت عنوان شده بود. کارشناسان حوزه جمعیت می‌گویند چرا دولت به‌جای این کار عجیب، به حذف یارانه سه دهک بالای جامعه که حدود ۲۰ میلیون نفر هستند و می‌تواند با حذف آنان، حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان سالانه در منابع صرفه‌جویی کند، اقدام نمی‌کند؟! هر چند اعتراض‌ها به این مصوبه آن قدر بود که مدتی باعث مسکوت ماندن و حتی شایعاتی در عدم ابلاغ آن به گوش می‌رسید اما صالح قاسمی می‌گوید که به قطع مطلع است که حجم زیادی از افراد نتوانستند یارانه مولید جدید را دریافت کنند.

محدودیت سنی

برای دریافت وام ازدواج

درست در زمانی که بسیاری از کشورها در ادامه

پنجره جمعیت در حال بسته شدن است

مصداق‌های جزئی دیگری هم در راستای ضدجمعیتی بودن عملکرد دولت تدبیر و امید وجود دارد اما تلخی ماجرا این است که با فرصت‌سوزی هشت ساله در این حوزه، زمان کمی برای جبران باقی‌مانده است. پیش از دولت تدبیر و امید هم غفلت‌هایی صورت گرفته اما آن‌طور که صالح قاسمی، کارشناس تحولات جمعیت ایران می‌گوید، این موارد به نوعی برآیند تصمیم نظام بوده است. او به جام‌جم می‌گوید: «در مقطعی در دهه ۶۰ نظام به سمت توجیه تنظیم خانواده رفت و اگر اتفاقی پیرامون این موضوع در دولت وقت یا دولت‌های بعدی افتاد یا برآیند اراده نظام بود یا ناشی از غفلت مسؤولان اما چیزی که آشکار است این‌که در اوایل دهه ۹۰ رهبر انقلاب به صراحت درباره موضوع جمعیت هشدار دادند و پیرو آن سیاست‌های نظام کاملاً تغییر کرد و به‌طور رسمی هم ابلاغ شد. اما اتفاقی که پیرو این موضوع در دولت که تازه بر سر کار آمده بود افتاد، این بود که نه تنها اعتنایی به این تغییر سیاست‌ها نکرد بلکه در بسیاری از تصمیماتش همان الگوی قانون تنظیم خانواده را پیگیری کرد. حتی به این کارها هم پسنده نشد و جلوی کارها و اقداماتی که ذیل موضوع جمعیت انجام می‌شد هم گرفته شد؛ اما سوال این است که دولت بعدی در این حوزه چه کاری می‌تواند صورت دهد. آن هم با توجه به عملکرد نامناسب دولت یازدهم و دوازدهم در این حوزه.

صالح قاسمی می‌گوید: «لکنه مهم این است که همچنان نگاه ما باید معطوف به آینده باشد. باید بدانیم که دولت سیزدهم فارغ از هر نوع گرایش سیاسی، دولتی است که سال‌های پایانی پنجره جمعیتی در آن قرار دارد و به نوعی فرصت آخر ما در این حوزه است. اگر این دولت در این حوزه به درستی عمل کند، می‌تواند دولت نجات ساختار جمعیت ایران لقب بگیرد و اگر این اتفاق نیفتد آخرین فرصت‌های پنجره جمعیتی هم از بین می‌رود و دیگر هیچ کاری از دست ما برنخواهد آمد.»

^[1] جمعیتی هم از بین می‌رود و دیگر هیچ کاری از دست ما برنخواهد آمد